

Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunnalle
StV@eduskunta.fi

HE 7/2024 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy (Hyvil) kiittää Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä sallimalla luvanvaraiseen vähittäismyyntiin enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien lisäksi myös enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät käymisteitse valmistetut alkoholijuomat. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan kevätkaudella 2024.

Hyvilin keskeisimmät näkökulmat ehdotetusta muutoksesta

Alkoholilain tavoite on vähentää alkoholin kulutusta ja ehkäistä alkoholihaittojen syntymistä.

- **Esitetyt muutokset lisäävät alkoholin saatavuutta merkittävästi, mikä tutkitusti lisää alkoholin kulutusta. Tästä syystä esitys on vahvassa ristiriidassa alkoholilain lakiin kirjatun ensimmäisen tavoitteen kanssa.**
- **Muutoksia ollaan tekemässä käytännössä kokonaan markkinataloudellisista lähtökohdista, mistä syystä ne syrjäyttävät myös alkoholilain toisen keskeisen tavoitteen alkoholihaittojen ehkäisystä.**

Esityksessä valmistustavan rajoitusta perustellaan tyttöjen suojelemisella. Pojat juovat enemmän olutta kuin tytöt ja esitys sallii entistä vahvempien oluiden saatavuuden lisäämisen. Eduskunta on myös jo hyväksynyt oluen verotusta alentaneen lakiehdotuksen. Lisäksi esitys tuo kauppoihin myös aiempaa vahvempia viinejä.

- **Pojat ja miehet kuluttavat Suomessa edelleen suhteellisesti enemmän alkoholia kuin tytöt ja naiset. Onko hallituksen linja siis se, että poikien ja miesten hyvinvoinnista ja terveydestä ei tarvitse välittää?**

- **Vahvempien alkoholijuomien tuominen kauppoihin mahdollistaa myös esimerkiksi ikääntyville naisille entistä helpomman alkoholijuomien saatavuuden ja lisää suurkulutuksen sekä alkoholihaittojen kasvun riskiä kaikissa ikäryhmissä sukupuolesta riippumatta.**

Hallituksen tavoitteena on kokonaisuutena työllisyyden sekä kilpailukyvyn ja tuottavuuden parantaminen. Alkoholilla on yksi suurimmista kansanterveyttä vahingoittavista tekijöistä, ja alkoholihaittojen kustannukset yhteiskunnalle ja työelämälle ovat miljardeja.

- **Valtaosa alkoholin riski- ja huomattava osa ongelmakäyttäjistä on työelämässä ja alkoholin saatavuuden helpottaminen lisää näiden käyttäjien määrää entisestään, vaarantaa haittojen kasvaessa heidän työkykynsä ja lisää sairauspoissaoloja.**
- **Lisääntyvä suurkulutus ja alkoholihaitat aiheuttavat edelleen kasvavia kustannuksia niin hyvinvointialueille, työnantajille kuin koko yhteiskunnalle.**
- **Esityksellä ei ole pystytty osoittamaan olevan juuri minkäänlaisia työllisyysvaikutuksia.**
- **Suomen taloudella ei ole varaa tällaisille erilaisille haittoja ja taloudellisia menetyksiä lisääville lakimuutoksille.**

Alkoholi ei ole tavallinen kulutushyödyke, eikä sen käyttö ole pelkästään yksilön asia, vaan alkoholihaitat koskevat koko yhteiskuntaa. Alkoholilla aiheuttaa käyttäjilleen merkittäviä sosiaalisia, terveydellisiä ja inhimillisiä haittoja, sekä vaikuttaa monin tavoin haitallisesti käyttäjien lisäksi heidän läheisiinsä, erityisesti lapsiin.

- **Alkoholin käytön lisäämisen mahdollistavat toimet aiheuttavat pitkäkestoisia ja ilkeitä ongelmia sekä lisäävät syrjäytymistä työelämän lisäksi myös muusta yhteiskunnan toiminnasta. Kaikkein suurimpia kärsijöitä tästä ovat yhteiskuntamme pienimmät - lapset.**
- **Tästä näkökulmasta esitys on yhteensopimaton hallituksen 'rakennetaan lapsiystävälinen Suomi' -tavoitteen kanssa.**

Kokonaisuutena käsittelyssä oleva esitys on monilta osin riskialtis ja vahvassa ristiriidassa hallitusohjelman monien muiden kannatettavien tavoitteiden kanssa. Esityksen suurena riskinä, yhdistettynä jo hyväksytyyn varsin maltilliseen pistemäiseen alkoholiveron korotukseen ja oluen veroaleen sekä muihin hallitusohjelmassa esitettyihin alkoholipolitiikan liberalisointiin liittyviin toimiin, on alkoholihaittojen merkittävä lisääntyminen ja alkoholin monopolijärjestelmän murentaminen. Tämä vaikuttaa hyvinvointialueiden toimintaan kuormittavasti ja kustannuksia lisäävästi sekä lisää monien muiden toimijoiden, kuten poliisin,

työterveyshuollon ja vartijoiden työmäärää puhumattakaan koko väestön tason hyvinvoinnin heikkenemisestä ja yksilötason inhimillisistä tragedioista.

- **Edellä esitettyyn perustuen Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy ei kannata ehdotettuja alkoholilain 17 § ja 26 §:ien muutoksia.**
Vähittäismyynnissä olevien alkoholijuomien etyylialkoholipitoisuutta ei tule korottaa nykyisestä 5,5 prosentista.
- **Hyvilin näkemyksen mukaan esitys tulee voimaan tullessaan lisäämään alkoholihaittoja merkittävästi, joista suuren osan korjaaminen jää jo valmiiksi rahoituskriisissä olevien hyvinvointialueiden vastuulle.**
- **Lisäksi Hyvil toteaa, että sekä kansanterveydellisistä että julkistaloudellisista syistä alkoholimonopoli ja siihen liittyvä Alko Oy:n kansanterveydellinen tehtävä on säilytettävä. Alkoholipolitiikan on jatkossakin oltava osa sosiaali- ja terveystaloutta ei kilpailu- ja elinkeinopolitiikkaa, mistä syystä alkoholipolitiikan ohjaus on säilytettävä sosiaali- ja terveysministeriössä.**

HYVIL

Tuula Kock
asiantuntijalääkäri

Ellen Vogt
erityisasiantuntija